

Iespiests ar K. Staltes multografu "Mazirbē Kesteros".

Painatōt K. Stalte multografōks Mazirbe Kesteros.

Aigakēra Livli ulzādamist tygub

"Akateeminen Heimoklubi" Helsinkis.

Novembēr.

Inda 10 sant.

Kādōksmōs aigast.

Entš melodij.

"Entš mān - entš kŷndaji"

kŷtiz

P r e z i d e n t .

Sa sala Izand sielōms ūd āb nādōb,
Kuntš mādōn tāsa riek um pimdōms kādōb;

Až sielōmtō ād ānda yldōst Sa,
Āz Sa entš pālga ād klier mādōn vastō,
Siz āb mūostam mēg Sinnōn jūrō astō,

Sa sala ūod.

Kongres kuoddō s.a. 2 no-
vembōrs tuļ kubbō mād nēļa
ekonomlist kēmerōd tāuzkub.
Sīnō tuļ ka Vald Prezident
Kārlis Ulmanis ja kŷtiz lajgalis
rōk, nāgtōs:

1. Um vastō pidamist nurm
tyōlist kādud sizzōljūoksimizōn
mūzi tyō jagiž.

2. Ratsionalizācijs um nurm
pidamizōn vajag mašinidi.

Nurmpidaji mašinidi um vos-
tōn, vōstāb ja vōstāb ka jed
dōpēdin. Um ykš tuoi kārand,
mis um 20,000 lattō vertōt,

aga nurmpidaji vōstāb mašin, mis
yksainagi maksāb kas 4 kas
5000 lattō. Kŷtigid, aga mitš
um selļizi fabrikantidi,
aktsijd ytidi, kŷend kapital
um miljon lattō ja kis vos-
tāb mašin 250,000 lat jedst.

3. Mašinidi um sizzōl tūo-
mōst ja valmōstōmōst selļizōs
lugs, algō pūtōg, koks ka
fabrikōdōn volks tyōdō tie-
mōst pāvīp ja yōiņ. Munt
mād valdōd at pannōd sūr-
kābald fabrikōdōn sieda tiem.
Mādōn tās selļizi fabrikidi
āb ūo. Aga nurmpidamiz ma-
šinōd mādōn mād volmizōs,
mād jelamizōs at nejiž tādzi t
kuj sūrkābald.

4. Um entšta jōvaks ngtōn
ku pīldzist nurmtyōlist lu-
gub rujad kassō. Se iz um
kŷtōb yļ perimie vōi peri-
nāiz sugud, puōgad, tydard,
veļid, sōzard, az ne at tyō
nāpidamizōs jūs normal nurm-
tyōlist rubižis, ja az ne
kūoņin tāutōbōd vōrō tyōliz
kūozō.

5. Rentnikad azmō, um tul-
mōst perimiedōn entsōdōn. Neļ
tyō tejid jūr tulkst jūrō
20,000 mā rouvsti.

Sa sala nōv, kis āndist alēstimist,
Entš Puoigō kaimōs, nāgtist ārmastimist,
Mēilma pāstamist nej tāutist Sa;
Kis moistō, lebbō mōtlō, jōdāb sieda?
Mitykš, mitykš Sin nōvvō ka āb tīeda,
Ta sala um.

Sa sala vār, Sa irmōz veggi nīnō,
Āb vōitō sadō vastukstnikad sīnō,
Kus vāļikšōd iganōs joudzi Sa:
Leb Jezus varjō ūod ka andōn minnōn,
Laz tienandōkstō āndag sydam Sinnōn,
Kis sala ūod.

Sa sala riek, mis mīnda touvōz vīdō
Tāb, laz entš Pāstajiz jūs vōigō līdō
Ma patli ka, kuj sala kyl ūod Sa:
Set Pyva Vaim vōib minnōn tānda nāgtō,
Pids ōigist riekkō minnōn lādō ābtō,
Mis sala um.

Sa sala joud, nej sūr ārmastimizōs,
Neļ pīldzi, vāga, vond kāndatimizōs,
Ku patlist pierast rišt jūs kūolist Sa,
Ku vōtist ka min patud Sa entš pālō
Ja andōkst andō amadōn vōišt sālō,
Se sale um.

Sa sala sōna jelamist vōid andō,
Neļ jennō tōurōst varandōkstō kandō;
Ku mādōn ykškōrd kūltōb kilud Sa,
Siz amād kēlmad, ōdad vāldiņ lābōd,
Kis kūolōnd, jelsō, ne siz sieda nābōd,
Kuj sala Sa.

Sa sala aiga, kuna tāma tulub,
Ku mina Jezus kutsimistō kūlub,
Ku Jezus entš jūr mīnda vōtād Sa,
Ku amast patstō pūdi mina lādō
Vōib Sin jur, Sīnda iganōs vōib nādō,
Se sala um.

Suomōkiel pierrō.

6. Näntõn, kis kãbõd ymmarkou- ja munda kõrd väggõ lãlamõd kyz-
 ti ja mittõ midagid ab tietõ, zimistõks. Ka meg tundõm ents
 näntõn mittõ mingist tiggõ ab sug, tultõkst ja vastantõkst. Mõg
 az meg ùdpãl luom 1921. eigast uom ja lim ents kuoõs. Sie-
 tyõ batalionõd militarliz kõrdaks pierast algõ mityks jelanika mõt-
 ja militarliz distsiplinõks. lög, ku ta, vastõ pütõn tuoz

7. Industrijs ratsionalizirimiz jelanikan, üksygin, kas ents
 merk um emij joudõ tiedõ, almim sukõks kas ents kãdudõks, võika
 tiedõ ja parantõ fabrikatidi, kie- seletõ tãdzist politlist azad.
 vantõ tyõdõ ja litintõ tyõ stün- Sieda ta mielõ algõ võtag-
 didi. Siegid fabrikõd ab likkõt, sie um jetamõst välikstõksõn.
 näntõn um ykstãuz, siepierast ku Aga sie kuoõs ma siegid tãb
 tyõlist at kievamstiz, sãdõbõd - kitõ, ku mãd pãvad tergilitõs
 miks näntõn vastõ masinidi. Siz- jegayks jelanika yni kãndab ka
 zõllõmi vald ekonomlizõ politikõ, vastantõks yj ulliz politik.
 tyõ ynzitõmi sie merk sãmiz jur, Paldinist lãlamõd mõtkõd
 ynzijelami rouv energij ratsio- vaitõd aigal valdõd emij kuj
 nelliz jarajaggimiz jüs, - siest kunagid votsõbõd ka entsvajlist
 amest abuo mittõmidagid. Aiga um arusamist ja lezgõl tulmist.
 jüs, ku meg yrgõm amad sellist Ja tãs tegiz, nãgtõb entõta yj-
 azad muitiz vertõ. zõ vana tuoz, ku jegayks vald
 sõbraks entsõn tundõb ama pi-
 gim sie tuoz vald, kis siza-
 listiz ytõt ja veggi. Aga
 sizaliz ytimiz ja joud jur,
 sãdõb mõtkõz: ents man - ents
 kyndaji. Sieda um ka mãddõn
 tãdõl panmõst. Aga um kõtõmõst
 ka vel sie; Algõ mityks mõt-
 lög, ku lezgilizõl aigal
 võikstõ tegiz nuzõ suoda adad
 Europas. Siegid volks umbistiz
 mõtlõ ku loppõbõd ka amad
 pikstimist ydst valdst tuoz
 pãl, iskist piskimist ja pis-
 kist pãl. Ja sellist piksti-
 mist võibõd võlda politlist,
 ekonomlist ja kulturellist.
 Siepierast ka mãd pãvis vä-
 likstõkstõn vel um ytõtõluggõ
 vajag virgsõ volmist, tyõdõ
 ja valmõn volmõst, ja ka meg
 tãm laz jelanikad võigõd arms
 ja absiegdõt kãdõ ents tyõsi.
 Siz sãb tãutõt välikstõks ja
 amad jelanikad tãm ja võiks-
 limi ekonomliz ja politliz
 joud, kulturelliz kazemiz ta-
 gan. Siz pãlub ka veggi ja
 vis mãd vald, mãd Latvija.

8. Um pãgin fabrikidi, kis
 tallõ tyõdõ tiebõd set mingist
 pãvad nãdilõs, aga siz sõvvõ
 kãd kuolm vald sãpi. Kas se um
 õigi jelami? Tãs mãddõn um luo-
 mõst mütimist. Kyllõld kõgin um
 vodlõtõt selliz jelaniz mütimiz
 pãl. Ni lãb lëmist ütõ riekkõ ja
 lãb mõtlõmõst yj kievatimiz tẽ-
 rijid pierast. Sellizõl kõrdal, ku
 yj madalimõd muita makõd um
 ullist mãsti sizzõl tuomõst sũ-
 rim pãgipit sellist fabrikõd
 fabrikatidi.

9. Ratsionalizatsij kyzzimiz
 emij tuodliz seltamiz pierast
 võib lidõ vajag iskiz pẽtimiz
 institut puoijtimi, kis võiks
 kubsõ jellõ industrij iskist
 gruppõdõks või arudõks, ja sie
 tyõ jur siz ni finansõd minis-
 triz jüodimizõs astabõd kamerõd.

Prezident loptiz røk sõnadõks:
 Mõg jelan sũrd emotsijd ja
 tãdzist mütimist aigal. Mãd yjz-
 õhdõks um amsti sugandõksist op-
 põ võimiz pierrõ jennõ ja sã-
 õõt opatõkst kõlbatõ mãd vald
 jõvamõks, mãd tulbit visintimi-
 zõks. Amsi valdis um paldin vä-
 likstõkstõn tyõ tãdzist mãdõnd

18. novembör
kū pāva Mazirbe kylas.

Juba kiela 8 ūondžöl, pyvakuoda kiela killōs tieutiz, ku tāmpō at sūrd pyvad: Latvija vald 20 aigast volmiz pyvad. Kiela puoljdtuoistōnōks yrgiz mādlimiz lītō kūzōdōks ja vīpkadōks puskan-tōtōs pyvakuodas. Ydskubs tul-tō pyvakuodō skuollapst, "maz-pulks", "aizsardzes", "aizsargi" ja munt organizātsijid, Latvija vald flaga jedsō kundōs. Ama kyla vol puskantēt Lat-vija flagadōks ja mūndas kū-žōs voltō kūzōd ja gidagōd vārōd jūs ja ka jelud pus-kantēt. Ku ei pimdōks, siz voltō amad labud sielōd ja setmīn kūožis palist ka ploš-kōd. Amad rouvz leksta kubbō skuolō kūlōm Vald Prezident tieut rovōn. Pierrō siedo, ku vol loudēt "Dievs svētī Latviju" vol pōrandōks kytami māg pāl mis jūs ka raketōd saitō ōgō lastēt. Ku pōrandōks vol pallōn siz vanas skuoltubas sai nāgtēt patriotli nāgt "Tevuzeme", mis um kubbōkeratōn Grīns. Kylasydamt volt ouvvārōd kus yds kylgs vol lugdōb "Dievs svētī Latviju" ja tuoiz kylgs "Saules mūžu Latvijai".

M.

Sēltami.

Ku mina periz kōbd vol līvlist rēndas, mā imlōs sai kūltō, ku D, Volganski izand vel yttōluggō sōb sūtītōtēt yļ sie ja tāudlistiz ilm puoijō, ku ta volks neme entsōst vastō astōn kuj "Līv-list yļt" azumnika kubs min-kōks (ja pierast Dr. Heperautōks) lāndstallō Rīgōs. Ta sai personlistiz paldēt ja tā ab volks jōvist tēnd, az tā ab volks tund. Set, mīnda tēg vōitō sūtīlō - az um mis sūtīlō - nēsi rovkuoda fond instruksijis, missōd siz sait kubbō pandēt; mingi kuol-mōz person, aga ab tā, nānt nustiz yļlō leķkielō. Um ju kyl pigataga kakstuoistōnōz stupd jūs, ku XXX līvlistōn volks loptamōst ja unnōmōst

entsvājlist sōnšlimist ja volks ydōn tuoiz pāl uskōmōst, az līvlist rov perri pyvtāuz tāb jellō iedō vōi ama veitō ouvzistiz kūolō.

Helsinkis- Lauri Kettunen.

Ūz lēba.

Tierad juba volti nej vi-zaks ienōd, ku vōiz yrgō rygstō nītō. Nej ku sygzō sie mā pāl vol pandēt ka jōva kōrda muddō, siz rygz vol kazzōn jōvist ja tōitiz nītijizōn andō tāmnāigast sang-dim lēba vil, ku munt aigas-tis. Rygz vol lazās, siepierast vol nītimi lālam. Tsīsijid si-disti sidmōd ymmar rygzō syl-tādōdōn ja nustistō tsīsōd tāpsjalgizi. Ku rygz vol kū-jaks sēnd siz sāltizmi viedam pāl ja viedizmi kuodai. Pan-nōd tsīsōd pārd pāl kuijōm, kytizmō rīj ājō kaks pāvvo ja kaks yōdō tāmmist pudkōks. Ku rygz vol kūjaks sēnd siz yrgizmi puolto. Puoltōm pāl sidizmi ybist yd tuoizōn ta-barō ja puoltizmi nej kōgin, kuntē volti tierad pākisti ullō. Yļ puoltošs aiga vōtiz-mi nēla kōrd volgi, eņizmi ājgad ymmar ja klerizmi kul-sōm ymmar. Nēla kōrd kundizmi vōlgōd liskaks tāl pāl. Ku vol nuopuoltēt, siz ājizmi kulsōm vastō tulpuolist uksta ja yrgizmi tūltōb rejadōks tūldō ja kretlō. Sudmā iz jova, algō paizōgōd perimie nītōd, ja nej ku aiga vol vaga, siz tūlik ka iz jova, ja iz ie mūdō pālō, ku vol jovamōst kādudōks - jovtōb kivkōks. Nojovvōnd yd vaka jovdi, papmi ōdōn lēba apatōksō kytizmi ājō, viedizmi grābilōks sydud ulz, lūdōpūkōks pustizmi ulz tūgōd, eņizmi lābdōks lēba ājō ja pierrō kuolmō stupdō viedizmi lēba ājst ulzō. Volti seis kukilt ja kougōl-kraps utō leibō.

K.

Līvlist rovkuoda
nūzōb.3. oktobör kū pāvan Irail
vol ytōn tādōlpandōb pyvapāva.

Kõigip vodištöt rovkuoda tšemiz työd voltö joudönd neĵ kõgaz, ku sies pävas vöiz pända päiköl kuoda alizkiv.

Sieda sūrdö tādzištö pyvvö yrgö ouvöštiz entš jūs volmizöks Latvija ullistazad ministör V.Munters izand. Ventspilsöšt volt jūsö aprink eđimķez, aprink vapimi ja munt līvlist jövam tarmijid.

Suomömlä volt kaimdöt līvlist sūr söbra ja mäd jö- vamtēji profesor L.Kettunen izand. Ēstist "Fenno-Ugria" jüodmiez G. Ollik izand ja Tartust aigakēra "Postimēes" redaktor Tiitsma izand. Suomömlä ypiz tūodötö puniz vašk kārpe sätö kuoda allist sizzöl myrtöt letķiels, ja suomlist, ēstid, ungaröd ja līvlist kēlsi kub- böpandöt kēra, kus volt kēra- töt kis at valiksönd nimtötis mōsi ja mingi volmi sielaigal um vond. Profesor Kettunen izand lugiz jeddö kēridi suom- list ja ungaröd kēlsi ja lop- tös tieutiz väggö sydäm jūr lējist sönadöks, ku līvlist sugrovd siedaigāpi at tygtönd līvliži, algö kaddög rändast līvlist kēļ ja äbtöböd sie kuoda nustö ja tygtöböd līv- lizi ka jeddöpegi sies luo- töksös ku līvlist pidaböd ouv- sö entš jemakiel ja opatöböd tända ka entš lapstön.

Sellist entš sydämöšt tunnöd sönadöks tēriņtiz Ēstist G.Ollik izand ja lugiz jeddö ēstlist kiel tekst. Letķiel tekstön ändiz entš alizkēra ka Ministör V.Munters izand. Nūr- kakiv pyvastimiz sönad ķitiz Irbes letķub päp Abakuks izand letķiels. Pyvvö yrgö puskantist ka līvlist löļajid, kis voltö tunnöd Lielirbe ja müsti kylist. Löļöd mieldist amadön, neĵ ouv- list kylalistön, kuj ka līvli- stön, Pägiņ tienandökst ka sies küozös jemakiel löļöd kultijidön. sieda tarmimist, mis ķitist Suo- mödmäld ja Ēstimäld kaimdöt izandöd volks kyl jegayd līv- lizön tädöl panmöst, ku um entš lapstköks rökandömöst rān- dakieldö. Ja sieda tēböd äb yd mäd sugrovd, ka Latvija vā- likštöks mied, tieudmied ja je- gayks opatöt risting sieda näks jöva mieldköks. Až kuonnö

siks rökandöt rändakēļ, siz volks ka vert ku tända opa- töt skūolis.

Pierrö pyvvö yrgö volt yt jüod Tomi kārändöl loudö lagtön kougist ja kutštöt ky- lalist, kuj ka löļajid pierast. Löda jūs volt kültöb lebbörö- kandimi yļ līvlist āzad ja nānt volmiz ja sätö jeddö lugdöt sizzöltunnöd tēriņtimist.

Ku vöröd kylalist voltö leggönd, siz tuļtö kültöböks jeddöētamist jüodmied vail, ku yks ja tuoi nēsti äb volks sieda ja tuoista öigistiz tiend. Yks ja tuoi äb volļi kuj va- jag kutštöt j.n.k.

Lāks ni kyl ykškörd pe- rizöks aru sädö ku sellist rö- kud jüodmied pälö, kis sellis pävas, neme nūrkakiv panmiz py- vad pävas, volt yds silimizös ja ruoikimizös, äb üt küozös ja at äb yd jüodmiedön entšö- dön aga ka pägiņdön muntön vastö mieldö, Tuoiz työdö laitö um kievam āza, aga iz midagid tieldö, sieda laitaĵid äb sōitat ja saggöld ka äb tātö.

Ku at tunnöd mingiz kār- randöl kougist kylalist, siz amad kāränd rouvz äbtöböd nē- ģi vastö vöttö, tieböd ammö mis kylalistön mieldöks ja äb vodišt mittösuggö sie päl laz ne perimie puolst ka neĵiz jennö saggöd tädöl pandöd ne- me kougönd tunnöd kylalist. Līvlist jūr, neme līvlist kār- randö, voltö nūrkakiv panmiz pävan tunnöd kougist, väggö ouvlist kylalist. Amad līv- listön kubs volt nēģi vastö vötamöst ja äbtöböd nēģi vas- töt vöttö ja mittö iz üt vod- lömöst sie päl, kuj ta iz küoģin sāb ouvöštöt. Amadön volt työdö tšemiz, äb yd tuoiz vigģi votsömöst.

D.Volģanski.

Atbildigais redaktors K.Stalte.

Izdevēja M.Stalte.

Adrese: Mazirbe, Latvija.

Tuoimiji K. Stalte.

Uļzāndaji M.Stalte.

Adres: Mazirbe, Latvija.